

# Posljednje zbogom prijatelju Petru Milošu

Autor Administrator

Dragi Petre, iako sam već duže vrijeme znao da se boriš; s teškom bolešću, tvoj odlazak nas je sve iznenadio i rastužio. Tvoju obitelj, prijatelje, kolege, ali i cijelo mjesto – tvoj Tomislavgrad, tvoje rodne Crvenice, voljenu Hercegovinu i cijelu Hrvatsku, osobito onu iseljenu diljem svijeta. Nadam se i vjerujem da si sada konačno našao svoj pravi mir i da si u boljem društvu nego što je ovo naše, zajedno sa svima onim dobrim dušama o kojima si pisao – didom Klecom, babom Mandom, rođijakom Ćipom i drugima.

Dragi prijatelju, možda je bilo malo presmiono pisati o tebi, majstoru lijepe riječi, ali morao sam to zbog njegov dugogodišnji prijateljstva i zbog toga jer sam siguran da na taj način izražavam mišljenje i osjećaje većine onih koji su te poznavali. Na sreću, ne moram se puno ni truditi jer je sve najvažnije i na najljepši mogući način napisao tvoj kolega i prijatelj Josip Jović. Ja ću samo podsjetiti na neke od tvojih osobina kao što su čvrstoća karaktera, poštenje, istinoljubivost, dosljednost, hrabrost i beskompromisnost, gotovo do čistog idealizma, što te je cijeloga tvoga života dovodilo do sudaranja sa surovom stvarnošću, zbog čega je najviše trpjela tvoja obitelj koju si neizmjerljivo volio. Vjerujem da je upravo to ono najvrjednije što uvijek iza sebe ostavlja kao baštinu s čime se tvoji najdraži i najbliži, kao i svi oni koji su te voljeli i poštovali i koji su ti nekad značili u životu, mogu ponositi.

Ne mogu ne spomenuti ono, sada već poprilično davno vrijeme kada smo krenuli u "osvajanje svijeta", ti u svijetu prosvjete, spisateljstva i medija, ja u svijetu bijelih mantila; naša druženja u Studenoj i Prisoju, dugih rasprava o tome kako taj svijet učiniti boljim mjestom za život i neudržanih alaj koje su katkada znale izazvati ljutnju naših efica Katice i Ljubice. Kao da je jučer bilo kad si kao poseban gost na večeri mojih Prisojana u Zagrebu znao izazvati pravu buru odučljive donoseći svojim osebnim stilom crtice iz života u starom kraju. Ili kada si još prošlog ljeta, onako u svom stilu, neplanirano i nenajavljeno, uzeo riječ na predstavljanju moje knjige na domaćem terenu; nisam ti se posebno zahvalio, a toliko mi je to značilo.

Dragi Petre, siguran sam da bi se i ti na mome mjestu klonio velikih riječi, osobito onih koje zazivaju tugu i žal. Praznina koju ostavljaš svojim odlaskom teško će biti popunjena Ti si svoje odradio pošteno i čvrsto, hrabro si i stiški podnio najtežu dionicu u svom životu i iskustvo koje prije ili kasnije čeka sve što živi. Utješno je vjerovati da je tek to pravi početak, a do tada bit će stalno u našim mislima i molitvama. Zbogom prijatelju, počivaj u miru i neka ti je laka hrvatska gruda.

Dr. Ante Lubić

Josip Joviæ/Slobodna Dalmacija

[http://www.tomislavcity.com/Josip\\_Joviæ\\_In\\_memoriam\\_prijatelju\\_Petru\\_Milo&scaron;u](http://www.tomislavcity.com/Josip_Joviæ_In_memoriam_prijatelju_Petru_Milo&scaron;u)

U danima tvoje agonije, dragi Petre, prisjeæao sam se svih onih veselih trenutaka provedenih s tobom. Ponovno smo putovali u Ramu, Uskoplje i Mostar, u Zagreb i Dubrovnik, u Sindelfingen i Muenchen, sjedili, &scaron;alili se i preprièavali tvoje anegdote u Studenoj i u Hajduèkim vrlletima, pisali predgovore i pogovore, dogovarali i predstavljali knjige i èlanke.

Petar Milo&scaron; je roæen prije &scaron;ezdeset sedam godina u Crvenicama pokraj Tomislavgrada uz jugoistoènu stranu Duvanjskog polja, negdje na fiktivnoj crti koja dijeli Bosnu od Hercegovine, &scaron;kolovao se u Seonici, Mesihovini, Rakitnu, Vi&scaron;kovcima, Ðakovu i Sarajevu u kojemu je zavr&scaron;io Filozofski fakultet.

Predavao je u Jajcu i Duvnu njemaèki i filozofiju. Jedno je vrijeme proveo i na bau&scaron;teli. Ostvario je bogat novinarsko-književni opus, radeæi kao dopisnik RTV Sarajevo, HTV, WDR-a i Glasa Amerike. Pisao je u sarajevskom Osloboðenju, a dvadeset svojih najboljih godina i najboljih tekstova ostavio je u Slobodnoj Dalmaciji. Objavio je u nekoliko izdanja knjige &ldquo;Legende o rodijaku ÆEipi&rdquo;, &ldquo;Ratne legende o rodijaku ÆEipi&rdquo; i &ldquo;Hercegovaèke zapise&rdquo;, drame &ldquo;Lekvidaciju&rdquo; i &ldquo;Budalu&rdquo;, koje su i postavljene na kazali&scaron;nim pozornicama, te puno kratkih prièa i putopisa u novinama i èasopisima.

Za njega bismo mogli reæi kako nije samo pisao nego je bio i &ldquo;usmeni književnik&rdquo;. Svaka njegova prièa iz stvarnog života bila je mala novela, živo umjetnièko djelo koje je imalo radnju, likove, zaplete i rasplete, uvijek je u tim legendama i prièama bilo suza i radosti, ili vjeèno žalosnog smijeha. Znao je izvrsno pripovijedati, glumaèki dojmljivo i angažirano. Puno je puta ponavljao istu prièu, ali svaki put jednako zanimljivo. I uvijek je za sve i za svakoga imao puno vremena. Izgledalo bi da dangubi uz bocu piva i uz beskrajne razgovore, ali on je u tome ne samo uživao veæ i tražio pogodne likove i radnju za svoju pripovijest. Nije trèao za temom ni za sugovornicima nego su oni dolazili k njemu.

Milo&scaron; je uvjerljivo opisao hercegovaèko-duvanjsko-livanjski kraj i njegove ljude, nema teme ni karaktera koji se nisu na&scaron;li na njegovu pisaæem stolu. Tekstovima defiliraju obièni ljudi

i èudaci, seljaci i veseljaci, gastarbajteri i bijele udovice, oèevi i djeca, stari i novopeèeni politièari, sveæenici i gostionièari... Znao se duhovito narugati ljudskim manama, ali uvijek s ljubavlju. Nikada s mržnjom. Možda nitko tako dobro nije obradio temu socijalnih lomova koje je donijelo napu&scaron;tanje tradicijskog naèina života i tradicijskih vrijednosti i susret s modernom civilizacijom sa svim dobrim i lo&scaron;im stranama toga procesa.

Donio nam je plastiène i dramatiène slike rata i ulogu raznih tipova i politika u njemu. Rijetko je pisao izravne politièke komentare, njegov je naèin literarna estetizacija politike. Nije idealizirao ni narod ni njegove vođe, nije ni u najtežim vremenima zatvarao oèi pred pogre&scaron;kama i zloupotrebama. Milo&scaron;ev je stil zaista neponovljiv i osebujan u svojoj narodskoj jednostavnosti i lakom prepoznavanju. Svaki njegov tekst i svaka reèenica otvara nam sliku stvarnog života s tisuæama mirisa, boja i nijansi.

&Scaron;teta je velika &scaron;to po njegovim tekstovima nije snimljena televizijska serija za koju je bio veæ pripremio cijeli scenarij. Ali u dana&scaron;nje vrijeme tiranije sapunièke banalnosti ni spomenuti autori ne bi doprli do malih ni velikih ekrana.

Zadužio je Petar i Slobodnu Dalmaciju nizom izvrsnih priloga. Bio je sol i Hercegovine i novine za koju je pisao. Za sve koji su ga poznavali i èitali ni jedno ni drugo vi&scaron;e neæe biti isto. Ode Petar na put bez povratka, a mogao nam je jo&scaron; puno toga isprièati i napisati. Smrt je uvijek brža, u&scaron;ulja se poput lopova, odnese ono najbolje, uzme svoj plijen i nestane, ne kaže ni dobar dan ni laku noæ.

Zadužio je Hercegovinu ili Herceg-Bosnu, bio je njezinim, a to æe svojim knjigama ostati i dalje, ponajboljim braniteljem od kleveta i predrasuda, ponajboljim pronositeljem njezina jezika, obièaja i kulture, ponajboljim poznavateljem njezinih naravi, historièarom njezine povijesti i kronièarom suvremenosti, ponajboljim geografom svog zavièaja. U njemu je ovaj dio hrvatske zemlje imao svog pisca. Bio je, ako ba&scaron; hoæemo, hercegovaèki Smoje, ili jo&scaron; bolje ili jo&scaron; bliže, hercegovaèki Raos.

Ovako je pisao Petar

[http://www.tomislavcity.com/tekstovi\\_oPetru\\_Milo&scaron;u](http://www.tomislavcity.com/tekstovi_oPetru_Milo&scaron;u)

Nu, ja pi&scaron;em, ljudi to èitaju, a æææa se krsti

Sasvim sluèajno sam rođen i sasvim sluèajno u selu Crvenice kraj Tomislavgrada dva dana uoèi llandana 1948. Sluèajno sam, kao prvi u selu, zavr&scaron;io fakultet.

U susjednoj Seonici otvorilo osnovnu &scaron;kolu 1955., kada mi je bilo sedam godina. Kada sam zavr&scaron;io èetiri razreda, æææa je pomislio kako je napokon dobio èobana i kuænog radnika, ali se veoma razoèarao èuv&scaron;i da je u susjednim Buèiæima otvoren peti razred. Mater ga nagovorila da i ja krenem u peti jer sam dobro uèio.

Æææa je odahnuo kad je èuo da u Buèiæima nema &scaron;estog razreda. A ja èuo da u susjednom Rakitnu (7 km) ima èak osam razreda. Pa kažem to æææi.

&ndash; Nu, momak ode dvi godine u vojsku, i nikad ga, a ti pet godina u &scaron;kolu, pa ti malo &ndash; ukori me æææa &ndash; peèata ti Isusova, kako je se nisi izdobrovoljio?!

Ipak me poslao u &scaron;esti, potom strièeviaè Slavo seli u Slavoniju, pa sedmi i osmi zavr&scaron;avam u Vi&scaron;kovcima, potom gimnaziju u Đakovu. Namjeravao sam &ldquo;bižat priko granice&rdquo;, &scaron;to su tada èinili mnogi moji vr&scaron;njaci iz duvanjskog kraja, jer nisam imao novaca za studije.

No tada tetkiæ Ante tetke Mare seli u Sarajevo. A ja kod njeg zavr&scaron;avam filozofiju i njemaèki. Muka me tjerala da sve ispitate položim u lipnju, kako bih mogao preko ljeta zaraditi novce za studij radeæi na bau&scaron;teli kod rođijaka.

Kada sam zavr&scaron;io fakultet i to slavodobitno priopæio æææi, on me mirno i cinièno upitao: Zna&scaron; li ti sada sve? Naravno da ne znam, ali znam koliko je polje neznanja, &scaron;to èovjek treba&hellip;

– Prikini, prikini – kazao je – ako ne znaš sve, nisi triba ni i na kole. Jerbo, ni ja ne znam sve, a nemam ni razreda kole. Isti smo.

U pokušaju da u uvjerim kako je kola važna stvar, navodim silnu promjenu života to je zasluga njih ljudi, pa navedem konkretan primjer.

Da se ustanu iz groba i stari ljudi, koji su umrli prije samo 20 godina, kazujem ja i, pa da vide televizor, radio, telefon, asfalt kroz selo... Zar se ne bi divili i zaudili.

– Peata mi, vi e bi se mi zaudili kad bi oni ustali – veli .

Bilo kako bilo, meni je moj na in života u djetinjstvu i mladosti odredio i moju sudbinu. Pisati o rođjacima i njihovu putu u Europu. Te sam zgrade prvo usmeno prièao, sve do 1977. godine, kada sam na književnim susretima sreo Juru Ka telana. Toliko su mu se dopale moje prièe da me na kraju upitao:

– Momak, zapisuješ li ti to?

Kada sam nijemo odgovorio, oèinski me savjetovao da ih zapišem, baš onako kako ih prièam. I otud je sve to krenulo. Pa mi i danas smiješno da sam pisac. Nu, ja pišem, a ljudi to èitaju, èak se jagme za moje knjige i hrpimice dolaze na moje dramske predstave. Da, napisao sam *Legende...*, *Ratne legende o Rodijaku Eipi*, *Hercegovaèke zapise*, *drame Rodijaci*, *Budala na odreðeno vrijeme*, *vi e eseja*, *putopisa*, *humoreski*...

A sve nakon to sam od 12. do 29. godine obigrao svijet s rođjacima, pa sad živim u Tomislavgradu i rodnim Crvenicama, skupa s junacima mojih prièa. U biti ja ne smijam prièe, ja ih samo prepisujem slušajući svaki dan nove drame.

## Mandin svitnjak

Gotovo su svi Glavièani

tražili i nalazili posao na njemaèkim graðevinskim firmama, ponajviše kao zidari, ali nisu bježali od tesarskih, maltera i betonarskih poslova. Pokazalo se da im ta zanimanja veoma dobro leže, pa su se na božićnim sijelima èesto hvalili napredovanjem u znanju i zaradi, zahvaljujući Bogu i njegovoj babi Mandi, a možda i imotskim prošnjacima. Onda bi poèeo prièati, po tko znakoji put, ali uvijek u rijeè istu prièu o tomu kako je Runjava Glavica nekada bila grad s velikim kuæama, dvorovima i crkvama, èiji su ostaci jo vidljivi, kako su tu stolovali hrvatski knezovi i kraljevi, a onda "Turèin sve poklopio", crkve razrušio, a plemiće stjerao u raju. Stoljećima su Hrvati radili za Turke i uspjeli preživjeti. Sve dok "Turèin nije udario na Beè, a pratri s Gospom Ramskom i narodom pobigli u Sinj". Tada je po Klecinoj prièi, Runjava Glavica ostala bez katolika, a time i bez onih koji su radili za Turke, bez èobana, oraèa i kopaèa.

-Nije tada bilo tvornica

i Njemaèke, nastavio bi Kleco kazivati. Država je na ovci i èobanu ležala. I na dobroj njivi, na velikoj livadi i planinskom pašnjaku. A di se na livadama terena od našeg. I voda tutekar, giru ti zadajem! Studeno vrilo. Vidi Turèin da je vele pogrišio, ter ti najavi i objavi da zulum popuèa i da daje imetak onome ko oèe doè u Runjavu Glavicu, pa èuvat ovce, sijat i orat za sebe i za Turèina, a višeg za se neg za Turèina. Stra naroda doè u ovo lipo misto, ali se nemere ni doli ostat u Jercegovini i Dalmaciji. Nabilo se doli vele naroda, a polja male i na, pa se nije imalo od èega živit. I najteže je bilo prvom otæ. Baš ko danas u Njemaèku. A prvi je izi i ozdal moj pokojni did Mate. Pokoj mu njegovoj duši, bio je malo zamuzen. A zamuzeni su bili svi koje su ozdale slali. Vamo se naseljava najmanitiji muškarac iz vamilije. S njime se tribalo iskušat viru u Turèina. A ako ga Turèin privari, nije bilo velike èete, raèunali su u vamiliji. Ako bude dobro, onda more jo; neko izaè. Moj pokojni did Mate isprièa mi je sto puta da se tija vratit doli, ali mu braèa nisu dala. I ta èe nesritnjak, osta tutekar. Ka i ostali. Èobanuj, kopaj, ori! daj begu ono je najbolje. A kuæe su im bile ko sadašnji krmèaci. Nit je ko zna ziðat ni malterat. Sve bi bura snig unosila u sobe kroz zidove, a konji bi pojili slamnati krov i to su kuæe bile niske. Ali bi se opet priko lita našlo žita i sina, kumpira, kupusa da se more priživit, pa i rodijake pripomoè u Jercegovini i Dalmaciji.

I to je tako, jedno i

èemerno sve do Ivanjdana dvajestdevete, sve do ivanjski svitnjaka. Sièam se, planu naveèer stotinu svitnjaka, a ja i iz Docca pa sta na mrginj i gledam. Kad najednom planu jedan veliki svitnjak, uèini mi se blizu moje kuæe, planu tako žestoko da plamen s nebom sveza. A ja gledam i lipo mi, uvalila me neka milina i to nako gori u èast svetoga Ivana, pa poletim kuèi da i ja bacim koju ruèicu slame. Kad tamo ima i vidit! Moja kuæa u plamenu. I da ne duljim, moja Manda zapalila našu kuèu. Zapalila bila svitnjak kraj kuæe, a vitar

nanio na krov od slame, pa ajde ti to ugasi! Od moje kuæe pri&scaron;lo na Zaprdiène, od njih na ostale, pa izgorilo èitavo selo. Bože moj, jada, plaèa, kuknjave. A da jad bude veæi, sutradan krupa obila žito, satrala kumbir i kukuruz.

Ovdje bi djed Kleco

svaki put zastao i svojim zgužvanim rupcem brisao suze s oæiju, a nakon nekoliko trenutaka ti&scaron;ine nastavio bi pojaèanim tonom prièati.

-&Scaron;ta sad?! &Scaron;ta sad?! To

smo se svi pitali. Pa na kraju dogovorili da nema druge veæ iæ prosit. Iæ u Jercegovinu i Dalmaciju. Raèunamo, ako niko neæe dat, dat æe rodijaci. I krenemo. I doðemo doli! Ali, nema rodijaka. Niko se ne siæa da ima rodijaka u Runjavoj Glavici. Moj rodijak Jerkica koji je svake godine od nas gonio kumpir, jeèam i sino, nikako se nije mogao sitit mene i mog æaæe.

Odali smo mi tako i

odali tri puna dana, pa ne&scaron;to i naprosili. Nije vele, ali nije ni za bacit. Tako ti mi metnemo na ramena torbe i vriæe, pa krenemo kuæi. I blizu smo bili do&scaron;li &ndash; do Studeni vrila di smo skinuli torbe, pa se okripili vodom, kad se iz vrtliæa, a iza zidiæa zaèu kuknjava, plaè i galama. Mi odma priskoèimo zidiæ. Kad tamo &ndash; prosjaci. I to Kika&scaron;evi. Pokojni Dane odma zavika:&ldquo; Bižmo, ljudi, oni æe nas privarit&ldquo;. Ali jadni èovik nije moga otiaè kad je vidio oni jad i èemer. Pet mu&scaron;karaca bije pet žena. One krvave dreèe i vièu da ji &scaron;to brže dokrajèe, a mu&scaron;karci stenju i udaraju po njima nekakvim keraèim. Na nas niko ne gleda. Ni Kika&scaron; koji je sidio na kamenu i samo gleda isprid sebe. A Dane je stalno vika svoju: &bdquo;Bižimo, ljudi, oni æe nas nasamarit&ldquo;. A onda nesritni Kika&scaron;, koji ni oka na nas nije bacio, reèe nam ispod glasa: &bdquo;Bižite, ljudi, da ovo ne gledate, da ne vidite èemer i sramotu, na&scaron;u kaznu koju nam je Svevi&scaron;nji naminio, da nam sve uzme, a nas ostavi žive. Bižite, dobri ljudi, pa brinite o sebi i svojoj dci, mi svojoj nemamo &scaron;ta donit, ako pojidemo ovo &scaron;to smo naprosili. Zato smo odlueili pobit žene, da dci ne&scaron;to ostane. Vi iðite s mirom Božjim, a nas pustite u na&scaron;oj patnji&ldquo;

-Znam ja toga, to je

Kika&scaron;, vikao je Dane i pozivao ostale da se ne upu&scaron;taju s njime u razgovor. Ako s njim poèmete razgovarat, gotovi smo, ljudi. Ni&scaron;ta od nas ni od ovog &scaron;to smo uprosili.

Uzaludna su bila Danina

upozorenja. Jer, veæ je netko ponudio kruha i slanine Kika&scaron;evim prosjacima, a poèela su uvjeravanja. Kako ipak ne bi trebalo pobiti žene, kako bi trebalo pronaæi naèina da se preživi. Pa su Glavièani poèeli prièati svoju tužnu sudbinu i nuditi nesretnicima slomljenih nogu, krmeljavih oèiju, sakatih ruku...ono &scaron;to su imali.

-I da ne duljim,

nastavio je did Kleco, Kika&scaron; nam sve izmami. Kuæi smo stigli praznih torba i

džepova. Raèunali smo u poèetku da smo barem uvatili misto na onom svitu, ali &scaron;to smo bili bliže kuæi, sve vi&scaron;e smo se ljutili na sebe. A kad smo sutradan èuli da je Kika&scaron; sa svojom kolonom bio u Docu i da ni na jednom njegovom èeljadetu nije bilo krastice, znali smo da smo nasamareni. Ali smo znali i to da nas Bog nije stvorio za prosjake. I veæ toga lita nièe nekoliko temelja u Runjavoj Glavici, a Glavièani se poèe&scaron;e dovikivati: Vidi moga zidiæa! Svaki je dan i&scaron;la prièa o novom majstoru koji zna klesat stine, gonit æo&scaron;u, razmirit vinklo...E, to mi vinklo nikad nije bilo jasno. I ja sam tada poèeo zidat kuæu, pa sam uzeo vas posa na Juri&scaron;inoj kuæi. Poslin mu dod&scaron;li nekakvi pravi majstori, pa kazali da kuæa nije u vinklo? A kako æe kuæa biti u vinklo, kad mu ni vrtliæe nije u vinklo? Ali, nema vajde budali govorit.

Eto, zato ja kaŹem da triba dignut spomenik mojoj babi Mandi i Kika&scaron;u. Jerbo, kad bi se selo vako izgradilo da ga baba nije zapalila? Ona je zapalila selo i izgradila selo. Ona je natrala Glavièane da se uzmu posla i sami sebi oziđu kuæu. Nisu oni odma znali da znaju. Pa su krenuli prosit. More bit da bi i danas prosili da nije bilo Kika&scaron;a. Kad nam izmami ono &scaron;to smo naprosili, bilo nam je te&scaron;ko, ali nas je natra da ne prosimo i da sami sebi kuæe napravimo. Vidi sad, Glavièani zidaju &Scaron;vabi?! E, zato bi u Runjavoj Glavici tribalo dignut spomenik kralju Tomislavu, jerbo se tute krunisa, babi mandi, jerbo je spalila ono &scaron;to bi samo od sebe propalo i didu Kika&scaron;u, jerbo je natra ljude da rade, zavr&scaron;avao je svoju prièu did Kleco. Tek najhrabriji Glavièani usuđivali su se priupitati djeda je li istinita prièa da su, u trenutku dok je selo gorilo, na&scaron;li njega i njegovu Mandu kako se ljube u krumpiri&scaron;tu niŹe sela. I da je on, Kleco, na pitanje &scaron;to tu rade , odgovorio stidljivo kako Mandi razgoni tugu oko srca.

## Nesanica

Rodijak se Æiipa zaèudio i zabrinuo kad je ustanovio da u krevetima nema ni jednog od njegova tri sina. Dodu&scaron;e, kasnili su tih dana s dolaskom na spavanje, ali su ipak stizali do zore. On je to dobro znao po&scaron;to se s nesanicom, koja ga je nakom umirovljenja i dolaska kuæi, jo&scaron; jaèe muèila, borio tako &scaron;to je noæu obilazio spavaæe sobe svoje djece. Nisu to bila djeca, jer se i najmlađa Glorija veæ zacurila, ali ih je Rodijak zvao djecom pa se tako i odnosio prema njima. MoŹda zbog toga &scaron;to ih nije mogao pro-matrati dok su rasla.

Znao je da se sinovi ljute zbog tih noænih inspekcija, ali Æiipa nije mogao odoljeti toj neobiènoj navici. Nakon uèestalih kritika, smislio je takav plan da ne pali svjetlo u sobama, veæ u hodniku s kojeg bi prigu&scaron;eno svjetlo kroz stakla obasjavalo sobu toliko da se nakon privikavanja od minutu-dvije moglo sasvim lijepo promatrati lica svoje djece, ali ih ne bi uznemirilo ni probudilo. Tako bi Rodijak poput noæne uhode kriomice obi&scaron;ao sve tri sobe na katu uŹivajuæi u promatranju nji-hovih blaŹeno mirnih lica i oslu&scaron;kivanju njihova ravnomjernog disanja. Zamijetio je da Grgo spava uvijek na desnom boku tako da zguzva pokrivaè oko sebe, pa mu pritom noge uvijek vire ispod pokrivaèa, dok mu lijeva ruka visi do tepiha. Kod Grge se najmanje zadrŹavao pla&scaron;eæi se njegova ozbiljna i najèe&scaron;æe neobrijana lica. Jako se svakih nekoliko minuta prevrtao u krevetu mljackajuæi pritom ustima &scaron;to je Æiipu uveseljavalo. Najvi&scaron;e bi se vremena zadrŹao u sobi najmlaðeg sina Pa&scaron;ke promatrajuæi njegovo crnomanjasto lice i male tek pronikle



brèiæe.

- Nu, dite, a brkato,  
govorio bi u sebi Rodijak promatrajuæi svoga Pa&scaron;ku.

Njegova Glorija, kæerka  
jedinica, bila mu je najprisnija, pa se u njezinoj sobi nije bojao upaliti  
svjetlo, èak je probuditi uþivajuæi u njezinu pospanom gunðanju. Ali se pla&scaron;io  
kad bi Glorija zaprijetila da æe ga kazati materi.

- Ne, Bogarca ti  
poljubim, ko æe na kraj izaæ s onim zmajom, govorio bi Rodijak povlaèeæi se iz  
sobe sretan i presretan &scaron;to ima takvu djecu. Njihove mane niti je vidio niti  
þelio vidjeti, pa je i na Anðinu kuknjavu da su nered-ni, tvrdoglavi, ponekad  
neposlu&scaron;ni i lijeni, uzvraæao uvijek istom reèenicom:

- &Scaron;ta æe mlaðarija?

A mlaðarije nije bilo,  
premda su prvi pijetli zapjevali. Otuda zaèuðenost i zabrinutost Rodijakova tog  
jutra. Samo je Glorija blaþeno spavala u svom leþaju, no nju nije htio buditi.  
Ipak je to bila veoma ozbiljna informacija, toliko ozbiljna da se pla&scaron;io priopæiti  
je Anði. Jo&scaron;vi&scaron;e se zbunio kad je ugledao automobil pred kuæom. S kim su i  
porad èega oti&scaron;li i ostali do ovih doba, upita se Rodijak dok je silazio  
stepenicama s namjerom da ipak þeni priopæi svoje sumnje. I upravo kad je tiho  
izustio þenino ime, pro-lomi se u tiho proljetno jutro silan prasak s  
tutnjanjem, &scaron;to je Anðu izbacilo iz kreveta.

- Ja zaboravio da  
æe zaratit, Bogarca mu poljubim, udari rukom po èelu Rodijak nakon treæe  
eksplozije i usred Anðine kuknjave pomije&scaron;ane s molitvom. Potom je ustanovio da  
u kuæi nema ni jednog od tri kala&scaron;njikova koje je po &scaron;vercu nabavio dan ranije.

\* \* \*

Svih osam kuæa koje su  
se nalazile na istoènoj strani sela bilo je pogoðeno taj dan do podne. Neke su  
se i zapalile. Oni &scaron;to su ostali u Runjavoju Glavici mogli su vid-jeti kako  
granate s Tanke kose veoma precizno pogaðaju kuæe, toèno po redu. Sve do  
Zelèinove nove kuæe. Naravno, i nju je pogodila granata, ali je ostala èitava,  
ako ne raèunamo razbijeni crijep. Pala je zatim Druga, treæa, èetvrta... Veæina  
njih pogodila je cilj, ali je cilj izdrþao na veliko veselje Zelèinovo koji je  
sve promatrao iz stare kamene kuæe. Za ubojice s Tanke kose i naredni su dani  
poèinjali s ispaljivanjem granata na Zelèinovu kuæu i vjerojatno èuðenjem &scaron;to  
se napokon ne sru&scaron;i.

\* \* \*

### Iz knjige

Legende o Rodijaku Æipi književnika i novinara Petra Miloševića (Slobodna Dalmacija), vjerojatno jedne od najprodavanijih knjiga u inozemstvu gdje živi naša dijaspora, od N. Zelanda i Australije do Sjeverne i Južne Amerike. Ulomak iz recenzije V. Pavlovića

(...) Petrove su priče u svojoj biti tragične, kao što su tragične sudbine onih u takozvanoj dijaspori, onih ostavljenih u domovini ili onih koji su proživjeli i nadživjeli komunističko licemjerje i surovost ovoga rata. A komika je samo način na koji se život čini podnošljivijim. Da se to dokaže, ne treba se odmicati od Rodijaka Æipe, koji je postao "zaštitni znak" Miloševićih prozi. Njegova "uvrnutost" zapravo je vrhunska lucidnost i poruga nesmiljenu životu. On je čovjek čvrstih moralnih načela, koji se ne da slomiti. U njemu su utjelovljene sudbine različitih ljudi koji su bačeni u tragičnu životnu kolotečinu. Svi oni suptilno su psihološki iznijansirani, ponajprije dijalogom pitome ikavice, bez koje ove proze ne bi bile tako autentične i uvjerljive. Miloševići likovi, od njihanih u tome jezičnome idiomu zbog kojega su nas mrzili, zapravo su visoko etična bića koja ne plaču nad skupnom subinom svoga naroda, ali su ponosni ljudi kojima ne priliči plač, pa se utječu smijehom. Æipa i njegova družba antipodi su svijetu i njegovim nepodopstinama. Oni ga doslovno ironiziraju. U ovoj knjizi dobili smo punokrvne proze koje će se s užitkom čitati, a u Petru Miloševiću rasnoga humorista i satiričara (...)